

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

- неопределенность и недостаточная последовательность транспортной политики Украины, отсутствие системного комплексного контроля;
- недостаточная активность Украины в присоединении и выполнении международных конвенций и других нормативно-правовых актов относительно транзитных и транспортных перевозок;
- политическая и экономическая нестабильность, частые изменения в законодательном и правовом поле относительно осуществления транспортных перевозок и процедур пересечения границ, несогласованность национальных законодательных актов с соответствующими нормами в европейских странах;
- недостаточно гибкая тарифная политика, которая не учитывает изменения в странах-конкурентах.

В результате проведенного исследования мы можем выделить следующие пути решения проблем развития портов, которые позволят повысить эффективность их функционирования.

1. Меры, направленные на усовершенствование тарифной и таможенной политики. К ним относятся:
 - изменение соотношения между портовыми сборами и аккордными ставками;
 - решение вопросов фиксированности тарифов.

Поэтому, либо необходимо предоставить портам право устанавливать скидки до 30% тарифных ставок в зависимости от важности грузопотока, либо внедрить фиксированные тарифы, единые для всех МТП и терминалов независимо от ведомственной принадлежности и формы собственности.

2. Реорганизация структуры управления портами, реформирование отрасли, развитие соответствующей нормативно-правовой базы. Необходимо принять законодательные акты, которые будут четко распределять административные и хозяйственные функции портов.

3. Модернизация портовой инфраструктуры для наращивания пропускной способности портов. В этой сфере необходимы системные изменения на общегосударственном уровне, предоставление большей самостоятельности портам в привлечении инвестиций.

Развитие инфраструктуры портов должно учитывать тенденции международной и национальной конъюнктуры перевозок. Основные направления: наращивание мощностей в обслуживании контейнерных перевозках, строительство специализированных высокотехнологических перегрузочных терминалов под новую номенклатуру грузов, развитие мощностей зерновых терминалов и перегрузочных комплексов массовых тарно-штучных грузов. Государственная политика в этой сфере должна быть направлена на поддержку стратегически важных инвестиционных проектов, инвесторов и на воздействие реализации целевых планов развития портов за счет их собственных средств.

Следовательно, в настоящее время в Причерноморском экономическом районе необходим государственный подход к морским портам, как единой системе. Только с помощью целенаправленной политики, в вопросе привлечения транзитных грузопотоков и принятия на региональном и государственном уровне долгосрочных мер по закреплению грузопотоков согласно схемам доставки через порты страны, можно обеспечить дальнейшее развитие портового хозяйства, рост объемов грузопереработки и вхождение Украины в сеть международных транспортных коридоров.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Зеркалов Д.В. Транспортна система України / Зеркалов Д.В. – К.: ТОВ «Основа», 2006. – 173-178 с.
2. Коридор ТРАСЕКА: проблемы и перспективы участия Украины [Электронный ресурс] / А.В. Грузан. – Донецк, 2008. – Режим доступа к ресурсу: http://www.nbuuv.gov.ua/portal/soc_gum/pips/2008/BSEC_2008/Pages%20from%20tom2/0733.pdf
3. Сайт Головного управління статистики в Автономній Республіці Крим [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sf.ukrstat.gov.ua/>
4. Сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.ukrstat.gov.ua/
5. Transport corridor Europe Caucasus Asia (TRACECA) [Digital Source]. – Link to the source: <http://www.traceca-programme.eu/en/traceca/>

РЕЗЮМЕ

В статті досліджено механізми реалізації проектів міжрегіональної взаємодії в Причорноморському регіоні. Розглянуто основні проблеми розвитку портового господарства чорноморського регіону. Описано безліч загальних процедур і правил, що сприяють розвитку торгівлі, які застосовуються всіма країнами ТРАСЕКА. Вказано необхідні заходи для забезпечення подальшого розвитку портового господарства України.

Ключові слова: проекти міжрегіональної взаємодії, Причорноморський регіон, портове господарство України.

РЕЗЮМЕ

В статье исследованы механизмы реализации проектов межрегионального взаимодействия в Причерноморском регионе. Рассмотрены основные проблемы развития портового хозяйства черноморского региона. Описано множество общих процедур и правил, способствующих развитию торговли, которые применяются всеми странами ТРАСЕКА. Указаны необходимые меры для обеспечения дальнейшего развития портового хозяйства Украины.

Ключевые слова: проекты межрегионального взаимодействия, Причерноморский регион, портовое хозяйство Украины.

SUMMARY

In this paper the implementation mechanism of inter-regional cooperation projects in the Black Sea region are investigated. The basic problems of development of the port economy in the Black Sea region are considered. The set of common rules and procedures to facilitate trade, which are used by all countries of TRACECA are described. The necessary steps to ensure the further development of the port sector in Ukraine are explained.

Keywords: inter-regional projects cooperation, Black Sea region, port economy of Ukraine.

МЕХАНІЗМ ЕКОЛОГІЧНО-СПРЯМОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Стиров В.В., пошукач кафедри менеджменту Донецького національного університету

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні визнається питанням стратегічної важливості, щільно пов'язаним з ефективністю соціально-економічного розвитку та можливістю модернізації національної економіки [1]. За визначенням Державного агентства України з інвестицій та розвитку «інвестиційний клімат є сукупністю економічних, правових, регуляторних, політичних та інших факторів, які у кінцевому рахунку визначають ступінь ризику капіталовкладень та можливість їх ефективного використання» [2]. Проте фактична методологія його оцінювання обмежується аналізом показників приросту сукупного обсягу іноземного капіталу в економіці країни та якості бізнес-середовища. При цьому не враховуються витрати, ризики і бар'єри для конкуренції, пов'язані з екологічними обмеженнями економічного розвитку. Тобто, визначальним фактором на користь прийняття рішення про інвестування залишається лише очікуваний економічний ефект, незалежно від можливих екологічних наслідків.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

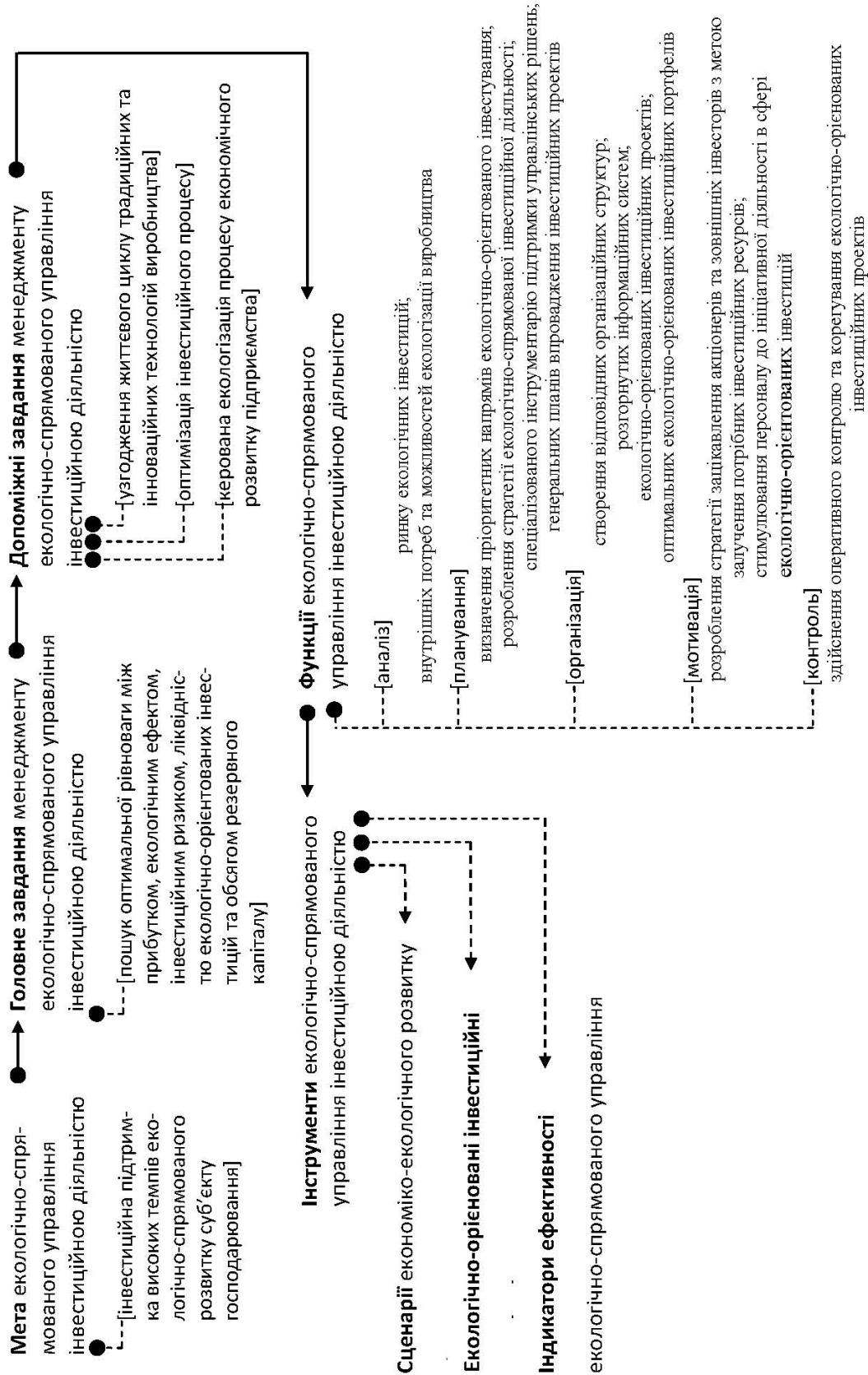

Рис. 1. Концептуальна схема екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Проблемам управління інвестиціями підприємства [3], економічного оцінювання ефективності і фінансування інвестиційних проєктів [4, 5], пошуку нових підходів до розподілу активів між різними інвестиційними інструментами та формування інвестиційних стратегій фірм на ринках капітало- і наукоємної продукції [6-8] присвячено дослідження багатьох вітчизняних та зарубіжних вчених. Проте, джерелом кон'юнктурних коливань ринку якісних змін, насамперед, залишається активний підприємець, що впроваджує інновації [9]. Разом з тим, висока інвестиційна сміливість модернізації промислового комплексу через значну ресурсозалежність та зношеність основних фондів підвищує актуальність досліджень щодо розвитку теоретично-методологічних положень та практичних рекомендацій із екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю.

Метою статті є формування ефективного механізму екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві для узгодження життєвого циклу технологій виробництва, оптимізації кривої інвестиційного процесу, збалансованого поєднання економічних та екологічних цілей керуваного розвитку.

В межах даного дослідження «механізм екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві» слід розуміти як сукупність засобів свідомого організованого, цілеспрямованого та активного впливу менеджменту підприємства на інвестиційну діяльність з метою покращення екологічних характеристик виробничого процесу та продукції, що виробляється. Концептуальну схему формування мети, завдань та функцій механізму екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві наведено на рис. 1.

Мета екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві полягає у інвестиційній підтримці високих темпів екологічно-спрямованого розвитку суб'єкту господарювання. Відповідно, головним завданням менеджменту у цій сфері є: пошук оптимальної рівноваги між прибутком, екологічним ефектом, ризиком та ліквідністю екологічно-орієнтованих інвестицій, обсягом резервного капіталу. Це визначає допоміжні завдання екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю, до яких відносяться:

узгодження життєвого циклу технологій виробництва, тобто вибору вчасного заміщення традиційної технології, яка вичерпала свій економічний потенціал, інноваційною;

- оптимізації S-подібної кривої інвестиційного процесу щодо збільшення економіко-екологічної віддачі від інвестованого капіталу;
- спрямування процесу економічного розвитку відповідно до сценарію його екологізації.

Реалізація окреслених завдань можлива у випадку:

- максимізації прибутковості та екологічної ефективності окремих реальних та фінансових екологічно-орієнтованих інвестицій за умов певного рівня інвестиційного ризику;
- мінімізації інвестиційного ризику окремих реальних та фінансових екологічно-орієнтованих інвестицій за умов певного рівня їх прибутковості та екологічної ефективності;
- максимізації ліквідності екологічно-орієнтованих інвестицій та створення можливостей швидкого реінвестування капіталу у випадку змінювання зовнішніх та внутрішніх умов здійснення інвестиційної діяльності;
- формування достатнього обсягу резерву інвестиційних ресурсів та оптимізації їх структури відповідно до прогнозованих обсягів екологічно-спрямованої інвестиційної діяльності;
- забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі здійснення екологічно-спрямованої інвестиційної діяльності.

Отже доцільно формування набору характерних показників (індикаторів ефективності), відстеження яких сприятиме ефективному виконанню функцій управління екологічно-спрямованої інвестиційної діяльності: (1) прибутковість екологічно-орієнтованих інвестицій, (2) рівень інвестиційного ризику в сфері екологізації виробництва, (3) ліквідність екологічно-орієнтованих інвестицій, (4) екологічна ефективність інвестиційної діяльності, (5) резерв вільних фінансових ресурсів, доступних для екологічно-спрямованої інвестиційної діяльності. Величини наведених показників є підставою для оцінювання інвестиційних можливостей та ризиків на ринку екологічних інвестицій, наявних ресурсів та потреб виробництва, визначення пріоритетних напрямів інвестиційної діяльності, розроблення відповідних стратегій, проєктів, генеральних планів, програм та інвестиційних портфелів, здійснення контролю за їх практичним впровадженням та оперативне корегування.

Розгорнутий перелік функцій механізму екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві, серед іншого, передбачає формування оптимальних екологічно-орієнтованих реальних інвестиційних програм, фінансових інвестицій та змішаних інвестиційних портфелів. Як пріоритетні чинники інвестиційної привабливості реальних та фінансових проєктів для обґрунтування наповнення екологічно-орієнтованого інвестиційного портфеля підприємства-інвестора визначено:

екологічний ефект – зменшення рівня техногенного навантаження на навколишнє природне середовище у натуральному вираженні за напрямками запобігання забруднення шкідливими речовинами та скорочення споживання невідновлювальних природних ресурсів;

прибутковість – позитивна різниця між доходами отриманими від реалізації інвестиційних проєктів (реальних та фінансових) і витратами на здійснення інвестиційної діяльності;

рівень інвестиційного ризику – вірогідність зменшення або неотримання очікуваного рівня інвестиційного прибутку, а також втрати частково або повністю інвестованого капіталу;

ліквідність інвестованого капіталу – здатність вивільнення інвестованого капіталу у випадку виникнення несприятливих ринкових умов та його подальше реінвестування за реальною ринковою вартістю.

Відповідно до можливих варіантів комбінування чинників привабливості інвестиційних проєктів (екологічний ефект, прибутковість, рівень ризику та ліквідності інвестиційного капіталу) та порядку їх віднесення до різних рівнів пріоритетності визначено основні керівні підходи до формування екологічно-орієнтованого інвестиційного портфеля: 1) «Максимізація екологічного ефекту», 2) «Максимізація інвестиційного прибутку», 3) «Мінімізація інвестиційного ризику», 4) «Максимізація ліквідності капіталу».

Схематично механізм екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві наведено на рис. 2. Керуюча підсистема – вище керівництво та менеджмент – забезпечує планування, організацію та регулювання екологічно-орієнтованих інвестицій (реальних та фінансових), мотивацію персоналу та реципієнтів, а також здійснює контроль за ефективністю практичної реалізації інвестиційних ініціатив. Керована підсистема складається з власних основних фондів підприємства-інвестора та основних фондів зовнішніх реципієнтів у випадку інвестування коштів у проєкти інших економічних агентів екологічного інвестиційного ринку.

Між керуючою підсистемою підприємства-інвестора та зовнішнім середовищем, до складу якого входить ринок екологічних інвестицій та на якому функціонують потенційні підприємства-реципієнти, відбувається обмін потоками інформації щодо попиту та пропозиції ресурсів, товарів та послуг. На підставі оброблення (аналіз, прогнозування) отриманих відомостей про стан зовнішнього та внутрішнього середовища керуюча підсистема обґрунтовує і формує управлінські рішення щодо екологічно-спрямованої інвестиційної діяльності та вживає заходів (організація, регулювання, мотивація, контроль) з їх практичної реалізації.

Слід зауважити що ступінь управлінського впливу керуючої підсистеми та контролю за діями зовнішніх реципієнтів значно обмежений порівняно із власними виробничими фондами, що значно збільшує показник інвестиційного ризику. Відповідно до вжитих управлінських рішень та їх доцільності керована підсистема підприємства-інвестора через результати основного виду діяльності (продукція, послуги, інформація, забруднення) та попит на ресурси (фінансові, трудові, матеріальні), впливає на стан зовнішнього середовища. Ступінь та характер цього впливу (обсяги та якість попиту на високо- або низько-кваліфіковану робочу силу, складність та ресурсоємність технологій виробництва, інтенсивність відходоутворення) визначаються рівнем науково-технологічного розвитку підприємства-інвестора, зумовленого ефективністю його інвестиційної політики.

Об'єктом екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю виступає комплекс трьох взаємопов'язаних складових: грошові потоки реальних та фінансових інвестицій; матеріальні та інформаційні потоки інновацій; матеріальні потоки споживання природних ресурсів та емісії забруднюючих речовин.

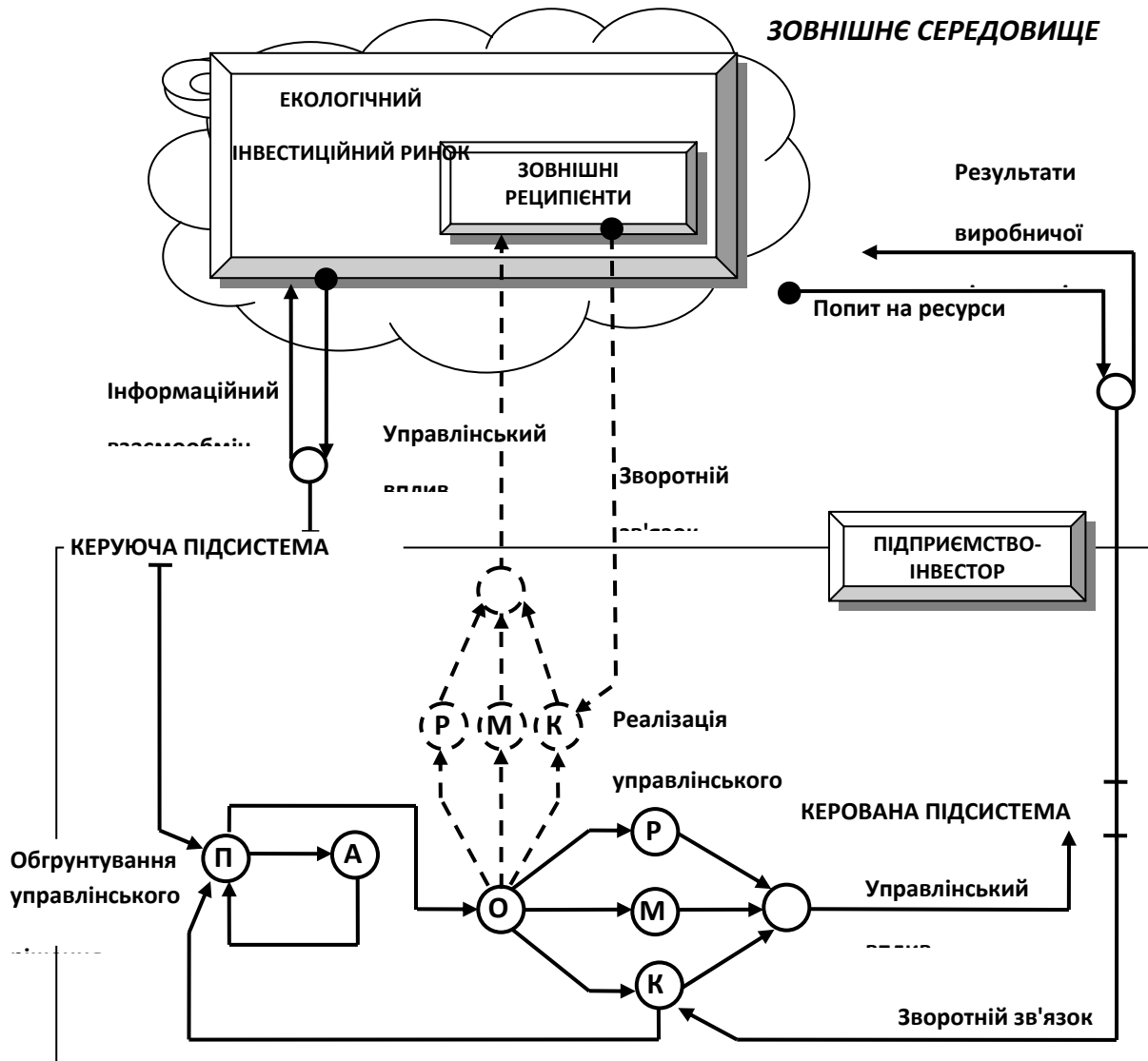

Рис. 2. Механізм екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві

Умовні позначення до рис. 2:

- Ⓟ Стратегічне та оперативне планування екологічно-спрямованого інвестування на підприємстві
- Ⓐ Аналіз ринку екологічних інвестицій, пріоритетних напрямів та наявних ресурсів екологізації підприємства
- Ⓞ Організація процесу екологічно-спрямованого управління
- Ⓟ Регулювання процесу екологізації виробництва відповідно до розпоряджень менеджменту та делегованих повноважень безпосереднім виконавцям інвестиційної політики
- Ⓜ Мотивація виконавців завдань щодо екологізації виробництва
- Ⓚ Контроль за досягненням завдань екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві
- Напрями управління внутрішніми екологічно-орієнтованими
- - → Напрями управління зовнішніми екологічно-орієнтованими реальними та фінансовими інвестиціями

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Отже формування та ефективне функціонування механізму екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві потребує:

- інтеграції елементів управління (1) екологізацією виробництва, (2) інвестиційною діяльністю та (3) науково-дослідною активністю;
- органічної імплементації у загальну систему управління підприємством на підставі узагальнення взаємодії структурних елементів системи за допомогою обміну потоками інформації, трудових, фінансових та матеріальних ресурсів.

Висновки. Для вирішення окреслених завдань інвестиційного менеджменту підприємства запропоновано механізм екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю. Його перевагою є інтеграція елементів систем екологічного обліку та інвестиційної політики. Це дозволяє керувати процесом взаємозамінювання життєвих циклів технологій виробництва та обирати оптимальну економіко-екологічну стратегію інвестування коштів на базі набору відповідних індикаторів ефективності, спрямовувати економічний розвиток за сценарієм екологізації виробництва.

В межах розробленого механізму визначено чинники інвестиційної привабливості реальних та фінансових проєктів: екологічний ефект; прибутковість; рівень інвестиційного ризику; ліквідність інвестованого капіталу. Відповідно до трьох рівнів пріоритетності наведених чинників сформульовано керівні підходи до формування екологічно-орієнтованого інвестиційного портфеля: «Максимізація екологічного ефекту», «Максимізація інвестиційного прибутку», «Мінімізація інвестиційного ризику», «Максимізація ліквідності капіталу».

Сформовано набір індикаторів ефективності, відстеження яких сприятиме ефективному виконанню функцій управління екологічно-спрямованої інвестиційної діяльності. А саме: (1) прибутковість екологічно-орієнтованих інвестицій, (2) рівень інвестиційного ризику в сфері екологізації виробництва, (3) ліквідність екологічно-орієнтованих інвестицій, (4) екологічна ефективність інвестиційної діяльності, (5) резерв вільних фінансових ресурсів, доступних для екологічно-спрямованої інвестиційної діяльності.

Виходячи зі складності та комплексності напрямів діяльності, інформаційних, фінансових та матеріальних потоків, які має враховувати менеджмент підприємства, головною передумовою ефективного функціонування механізму екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю є створення ефективної системи інформаційного забезпечення та спеціалізованого інструментарію обґрунтування управлінських рішень, що дозволяв би:

- 1) оперувати значними масивами даних для аналізу загальної ситуації та основних трендів на ринку екологічних інвестицій;
- 2) оцінювати привабливість альтернативних сценаріїв розгорнення подій з огляду на одержання підприємством-інвестором конкурентних переваг;
- 3) прогнозувати фінансові та екологічні наслідки прийняття інвестиційних рішень;
- 4) оптимізувати наповнення інвестиційних портфелів підприємства відповідно до економічних та екологічних цілей його розвитку.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку та торгівлі. – Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі. – Режим доступу: http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/zakon_v_sferi_zed/ukr/1171.html
2. Інвестиційний клімат в Україні [Електронний ресурс] // Державне агентство України з інвестицій та розвитку. – Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі. – Режим доступу: <http://in.ukrproject.gov.ua/index.php?get=212>.
3. Бланк И.А. Управление инвестициями предприятия / Бланк И.А.. – Киев: Эльга: Ника-Центр, 2003. – 480 с.
4. Мелкумов Я.С. Экономическая оценка эффективности и финансирования инвестиционных проектов / Я.С. Мелкумов. – М.: «ДИС», 1997. – 160 с.
5. Markowitz H.M. Portfolio Selection: Efficient Diversification of Investment / H.M. Markowitz. – New York: John Wiley and Sons, 1959. – 384 p.
6. Miles R.E. The New Network Firm: Spherical Structure Built on a Human Investment Philosophy / R.E. Miles, C.C. Snow // Organizational Dynamics. – 1995. – Spring. – P. 5-18.
7. Винс Р. Новый подход к управлению капиталом: Структура распределения активов между различными инвестиционными инструментами / Р. Винс; [Пер. с англ. К. Г. Горшкова]. – М.: Евро, 2003. – 264 с.
8. Варшавский Л.Е. Исследование инвестиционных стратегий фирм на рынках капиталов и наукоемкой продукции / Л.Е. Варшавский. – М.: ЦЭМИ РАН, 2003. – 354 с.
9. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития / Й. А. Шумпетер; пер. с нем. – Москва: Изд-во «Прогресс», 1982. – 401 с.

РЕЗЮМЕ

Предложена концептуальная схема экологически-ориентированного управления инвестиционной деятельностью на предприятии. Даны рекомендации по формированию эффективного механизма экологически-ориентированного управления инвестиционной деятельностью на предприятии для согласования жизненного цикла технологий производства, оптимизации кривой инвестиционного процесса, сбалансирования экономических и экологических целей управляемого развития.

Ключевые слова: экологически-ориентированное управление; инвестиционная деятельность; предприятие; жизненный цикл технологий; управляемое развитие.

РЕЗЮМЕ

Запропоновано концептуальну схему екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві. Надано рекомендації щодо формування ефективного механізму екологічно-спрямованого управління інвестиційною діяльністю на підприємстві для узгодження життєвого циклу технологій виробництва, оптимізації кривої інвестиційного процесу, збалансованого поєднання економічних та екологічних цілей керованого розвитку.

Ключові слова: екологічно-спрямоване управління; інвестиційна діяльність; підприємств; життєвий цикл технологій; керований розвиток.

SUMMARY

In the article a conceptual framework of environmental investment management at the enterprise offered. Recommendations on the formation of an effective mechanism for environmental investment management at the enterprise founded. This is necessary to coordinate the life cycle of production technologies, optimization of the curve of the investment process, balancing economic and environmental objectives managed development.

Keywords: ecological management, investment activities; enterprise; life cycle technologies; managed development.